

Klasika su prieskoniu

Viktorija mylėjo Albertą, nes jis negeria, daug nekalba ir mėgsta senus filmus. Dabar jo nekenčia dėl tų pačių dalykų. Sako, kad jis nesugeba net užsirišti batų. Iš tiesų, kai jiedu iš parduotuvės eina link automobilio, Albertui vis atsiriša batų, ir taip niekada neatsitinka, jei Viktorijos šalia nėra.

– Kiaušiniai. Ten kiaušiniai, – primena, kai jis deda ant šaligatvio prekybos centro maišus ir pasilenkia prie raištelio. – Būtum ir taip nuėjęs. Juk tik keli metrai.

Albertas pakyla, suima maišus ir tempiasi per aikštelę atrištu batų.

Abu apsimeta, kad nieko neįvyko.

Draugas sakė, kad tai klasika. Ji dešimt metų tikėjo, kad jis pasikeis, jis – kad ji nepasikeis, o dabar matyti rezultatas, kuris nė vieno netenkina.

Prieš dėdama į šaldytuvą, ji apžiūrinėja kiaušinius. Nė vienas nesudužo, ir Albertas pajaučia jos nusivylimą.

Žmonos jis nebegirdi ir nebemato, tiesiog jaučia.

Vakarais viskas gali pasirodyti, kaip buvo.

Viktorija guli prie naktinės lempelės, laižo ledus visiškai nuoga. Albertas fotelyje be marškinių, spokso į ekraną.

Bet anksčiau, kiekvieną tokį vakarą, į ją atsisukdavo po trisdešimt kartų. Dabar žiūri į televizorių, nes akys miegamajame neranda įdomesnių objektų.

Anksti ryte, kai priemiestyje automobiliai ima zyzti, Viktorijai jau reikia į darbą ir ji apsirengia. Tada jis įjungia televizorių, kad pamatytų nuogų moterų. Neracionalu, bet kol kas nieko geriau nesugalvoja.

Kartais senuose filmuose, kuriuos jau daug sykių matė, Albertas iš naujo pamato save. Ten viskas suvaidinta, o Albertui vyksta iš tikrųjų.

Jis iš tikrųjų dirba draudime.

Jie vis prašo paskambinti rytoj. Kai skambini rytoj, prašo kitą savaitę. Kitą savaitę sako, kad

jūs ne ten pataikėte.

Arba smalsuoliai. Jie klausia, kur draudimas investuos pinigus, ką už penkiasdešimt eurų galės nusipirkti po penkiasdešimties metų ir kokią tiksliai išmoką gautų susilaužę abi rankas. Tada prašo viską atsiųsti elektroniniu paštu, o kai galiausiai pasiūlai sudaryti sutartį, sako, kad to daryti nė neketino, tiesiog šiaip domėjosi.

Ir dar žmonės, kurie smulkiai paaiškina, kodėl šiuo metu negali kalbėti. Matote, aš dabar pas dantistą, man neseniai įstatė implantą, bet jį kaip ir atmeta, todėl dabar pjaus dantenas ir žiūrės, kas ten darosi, tai gal paskambinkite už poros dienų?

Kai Aleksandras Belas išrado telefoną, nežinojo, kad žmonės taip dažnai jį svaids į sieną.

Ir vėl viskas iš naujo.

Viktorija guli prie naktinės lempelės, laižo ledus visiškai nuoga. Albertas fotelyje be marškinių, spokso į ekraną.

Anksti ryte, kai priemiestyje automobiliai ima zyzti, Viktorijai jau reikia į darbą ir ji apsirengia. Jis įsijungia televizorių, kad pamatytų nuogų moterų. Neracionalu, bet kol kas nieko geriau nesugalvojo.

Šalčiausia žiemos diena, kai oras už lango tarytum pieniškas, o patalpose karšta kaip vidurvasarį. Niekas neatsako telefonu, nes per šalta jį išsitraukti iš kišenės. Albertas stovi prie ofiso mikrobanginės. Geltoname langelyje iš lėto sukasi pietūs. Jis telefone ieško numerio moters, kuri žadėjo perskambinti.

Joks draudimo agentas netiki, kad jam perskambins.

Moteris vairuoja, bet sutinka pasikalbėti apie gyvybės draudimo galimybes, jei trumpai. Jis turi pusantros minutės – maždaug per tiek laiko žmonės randa priežastį padėti ragelį. Atsiprašau, bet kažkas skambina kita linija. Lėktuvas jau kyla. Nebegaliu kalbėti, nes labai šąla ranka. Aš, žinokit, dabar tokioj nepatogioj situacijoje, tai...

Albertui patinka pauzė, kurią moteris išlaiko prieš „alio“, ir kad iš karto prisistato. Pauzė. Alio. Pauzė. Taip, čia Jurga.

Atsirėmęs į palangę kalba apie įmokas, išmokas, ligas ir nelaimes – viską moka mintinai. Žodžius „vėžys“ ir „ramybė“ į vieną sakinį gražiai sudėti moka tik draudimo agentai ir kunigai. Stengiasi kuo dažniau ištarti jos vardą, kaip rašoma komunikacijos vadovėliuose, kalbėdamas šypsosi, nes šypsena girdisi. Ir užduoda kuo daugiau klausimų – suka pokalbį taip lyg draudimo reikėtų ne jam, o pašnekovei.

Jurgos balsas skamba linksmai, bet ne kvilamai. Nė vieno nereikalingo žodžio. Jokio „ammm“ ar „ummm“. Gal retai kas apie tai pagalvoja, bet labai mažai žmonių moka normaliai bendrauti telefonu. Jie per ilgai tyli gąsdindami, kad nutrūko ryšys. Kalbėdami tarškina lėkštėmis, nepaeina toliau nuo lojančių šunų arba tuo pačiu metu kalba ir į ragelį, ir su žmogumi šalia. Ji laiku leidžia žinoti, kad klausosi – vis ištaria mažytį „taip“ ar „suprantu“. Albertas tarytum iš šalies girdi savo balsą. O kažkuriuo momentu, netikėtai pritilęs, ragelyje užčiuopia tylų jos kvėpavimą.

Jis guli ant nugaros viešbuty Graikijoje. Kambarys mirga tekančios saulės šuorais. Balta antklodė švyti kaip popiežiaus mantija. Moteris šalia dar miega. Jis negali įsivaizduoti jos veido. Viskas, ką girdi, – tai tas kvėpavimas.

Ji sako, kad pagalvos ir paskambins rytoj apie trečią. Jis – kad tegu nesijaudina, paskambins pats.

Kad jam paskambins, šįkart netiki labiau nei bet kurį ankstesnį kartą.

Eina iki savo kompiuterio tamsiu koridorium. Nori paieškoti moters internete, bet iš virtuvės pasigirsta šūksnis, kad mikrobanginėje kažkas pamiršo pietus.

Labai šalta ir gatvės užsikišusios. Du vedėjai per radiją kalbasi, kad rūkyti jau nebemadinga. Visi jų pažįstami metė. Niekas neberūko net kine. Laida Albertui pameta mintį, kad pats laikas pradėti. Stabteli autobusų stotelėje ir neišjungęs variklio nuslidinėja iki tamsoje šviečiančio kiosko.

– Man cigarečių.

– Kurių?

– Nesvarbu.

– Kaip tai nesvarbu?

– Tiesiog duokite bet kurį pakelį.

Šiuolaikinėse mašinose nebėra peleninių. Albertas krato pelenus pro langą, į saloną veržiasi šaltis. Įveikęs tik pusę, užgesina cigaretę į pietų indelį. Nepatiko, bet nuo šiol rūkys kasdien.

Viktorija guli nuoga. Albertas užsimerkia. Saulės šuorai viešbučio kambarį pereina į baltą visa apglėbiančią šviesą. Žmona klausia:

– Ar miegi?

Albertas neatsako. Ji išjungia televizorių ir šviestuvą, palenda po antklode. Kaip visad susisuka į kamuoliuką ir pati save sūpuoja, kad greičiau užmigtų. Balta šviesa išnyksta.

– Tu prisimeni?

– Ką prisimenu? – Viktorija dusliai atsako iš po antklodės.

– Kai prieš skrydį traukinyje palikau kuprinę su mūsų pasais? Londone?

– Milane.

– Ne, tikrai Londone. Kai su lagaminais bėgiojom po stotį pirmyn atgal niekaip nerasdami, kaip sugrįžti į platformą. Liftas aukštyn, liftas žemyn. Traukinyje išsiskirstėm į priešingas puses. Kai pamačiau kuprinę kažkokiam seniui po kojomis, jau pypsėjo durys. Jis rėkė, kad aš vagis, ir pradėjo mane gaudyti.

– Atsimenu, siaubas.

– O man patiko. Paskui sėdėjome oro uoste ant grindų ir valgėm ledus.

Albertas pakiša ranką po antklode, perbraukia Viktorijai per nugarą. Kurį laiką guli žiūrėdamas į tamsą. Pajutęs, kad žmona užmigo, užsimauna batus ant plikų pėdų, užsimeta palatą ir išeina į lauką parūkyti.

Be dešimt trys Albertas sėdi ofiso virtuvėje ir tiesiog laukia. Jau žino, kaip ji atrodė prieš aštuonerius metus – internete rado mažytę fotografiją. Šviesūs plaukai – iki pečių. Balta palaidinė, puošta smulkiomis žydromis gėlytėmis. Nuotrauka daryta irgi tarp gėlių. Tikriausiai kažkur užsienyje. Jurga kvėpuoja Albertui į ausį nuo vakar pietų.

Vienas signalas, antras ir trečias. Ji atsiliepia prieš pat padedant ragelį. Vėl vairuoja. Kur ji visada važiuoja?

– Sveiki, Albertai, – ištaria jo vardą, lyg kartu būtų baigusi tuos pačius pardavimų kursus, – taip, norėčiau gyvybės draudimo. Tikriausiai galima viską sutvarkyti internetu, taip?

– Jurga, geriausia būtų susitikti, aptarti visas sąlygas, noriu, kad žinotumėte, ką pasirašote. Galime ten, kur patogų jums, Jurga. Kavinėje prie darbo ar panašiai. Ryte, dieną, vakare – bet kada.

– Gerai, tuomet gal...

Ir pasigirsta triukšmas.

Po sekundės – klyksmas.

Iškart po klyksmo – trenksmas.

– Klausau, – Albertas kartoja vieną kartą, du ir dar daug kartų, bet ten tik bruzdėjimas ir neaiškūs šnabždesiai.

Gal po minutės jis padeda ragelį ir skambina iš naujo. Niekas neatsako.

Albertui prieš akis – automobilio avarija, kurioje Jurga ką tik žuvo. Prarado moterį, kurios net neturėjo.

Tai buvo užvakar. Vakaras niekaip negalėjo užmigti. Šiandien jau kas valandą norisi rūkyti. Gera kažko norėti ir jaustis reikalingam. Dabar jis reikalingas tabako kompanijai.

Sėdėdamas ofiso rūkomajame žiūri į išsaugotą Jurgos nuotrauką telefone. Jeigu ne jo skambutis, gal nieko nebūtų nutikę. Didina ir mažina besišypsantį veidą, bandydamas išvelgti, ar jis dar šiam pasauly, ar kuriame nors kitame. Padidinęs pastebi iš po plaukų kyšantį ausies spenelį. Jos ausys greičiausiai atvėpusios, anksčiau nebuvo pagalvojęs, kad tai šitaip gražu. Vėl paspaudžia ant jos numerio – nieko. Telefonas išjungtas. Internetė jau perskaitė kriminalų skiltis, paskui perėjo prie policijos suvestinių. Tą dieną avarijose žuvo du žmonės. Abu vyrai.

Anksčiau girdėjo jos kvėpavimą. Dabar girdi, kaip ji klykia žiūrėdama į atvažiuojantį iš priekio sunkvežimį. Triukšmas. Klyksmas. Trenksmas. Priekinis automobilio stiklas subyra į gabalėlius, o ant galinio kraujas ištrykšta tankiai kaip staiga pasipylęs lietus. Baisu, ką kino industrija padarė mūsų vaizduotei.

Draugas sakė, kad jeigu per avariją būtų užsimušusi jauna moteris ir dar tokia graži, kaip jis tikina, apie tai rašytų visi interneto portalai. Albertas irgi taip mano. Nuotraukos draugui nerodė. Tarytum į Jurgą pažvelgęs kitas vyras, dalelę jos atimtų. Atimtų dalelę kažko, ko jis net neturi.

Kuo labiau neturi, tuo labiau jam jos reikia.

Draugas pakartojo, kad tai klasika.

– Kai einu be tavęs, man taip neatsitinka, – sako Viktorijai rišdamasis batą stovėjimo aikštelėje prie parduotuvės.

Jis nebeslepia cigarečių. Susitvarkęs su raišteliais, vieną prisidega ir pakelia maišus. Viktorija ranka vėduoja palei nosį.

– Rūkyti daug kainuoja.

Albertas išėjo neapmokamų atostogų. Viktorija supyko, kad prieš tai jai nepasakė. Juk galėjo tą patį padaryti, kai atostogos ir jai, tuomet kur nors kartu būtų išvažiavę. O dabar savaite gulės prie televizoriaus ir nieko naudingo nenuveiks.

Albertas norėtų nuveikti ką nors naudingo, bet nesugalvoja, kas tai galėtų būti. Vakaras tamsus ir tuščias. Automobilis juda, bet iki namų dar toli. Laidos vedėjai juokauja per radiją. Kažin ar Viktorija tiek juoktųsi, jei žinotų, kad jie pakišo mintį nusipirkti cigarečių.

Kišenėje skamba telefonas. Albertas žino, kas skambina. Kaip mirtinomis ligomis sergančių žmonių artimieji žino, kuris būtent skambutis praneš apie mirtį. Penkios ryto, skamba telefonas, ką pasakys – žinai neatsiliepęs.

– Tau skambina.

– Girdžiu.

Albertas prideda telefoną prie ausies. Kita ranka suspaudžia vairą. Viktorija pritildo radiją.

- Laba diena, Albertai. Čia Jurga. Nežinau, ar pamenate.

- Žinoma, kad pamenu.

Šį pokalbį planavo iki detalių, bet nepagalvojo, kad žmona sėdės už pusės metro. Susitaria susitikti kavinėje Gedimino prospekte. Viktorija klausia, kam jam atostogos, jei per jas ketina dirbti. Jis sako, kad tai svarbus klientas, ir šitaip nuslepia tikrąją jo svarbą.

Anksti ryte, kai priemiestyje automobiliai ima zyzti, Viktorijai jau reikia į darbą ir ji apsirengia. Albertas važiuoja į parduotuvę batų be raištelių. Paskui – į plovyklą. Automobiliui turbūt gera, kai jį taip glosto šepečiai. Nusiprausia po dušu ir servetėle nusivalo akinius. Tą pačią akimirką laikas eina ir greitai, ir lėtai. Tarytum bėgdamas ko nors dar lauktum.

Be penkių keturios popiet už kavinės lango atsisėda moteris. Jos paslaptis atidengta. Plaukai sukelti į kuoduką viršugalvy, o dvi ausys rodo į kairę ir dešinę. Kaktoje – pustrėčios raukšlės, vienas priekinis dantis lipa ant kito. Alberto vaizduotė greitai ištaiso viską, kas netinka. Jis prisimins teoriją apie žmones, kuriuos mylime, tik truputį vėliau.

Mylimieji atrodo gražesni už kitus, nes ko gi mes patys verti, jei mylime negražius žmones?

Pernakt atšilo ir speigo pienas pasileido per gatves. Kavinėje vos keli klientai. Tokiu oru be rimtos priežasties į kavines niekas nevaikšto. Rankoje Jurga laiko popierinį puodelį, kita plaštaka – apibintuota, guli ant nemokamo žurnalo, patvirtindama Alberto avarijos teoriją.

- Turbūt atsimenate, koks buvo oras, – Jurga pasakoja sugavusi Alberto žvilgsnį. – Šalta, saulė – tiesiai į akis. Kažką jums sakydama, šitaip prispaudžiau telefoną, – ji palenkė galvą prie peties, – kad prisidengčiau akis. Ir sniego valymo mašina priekyje, atrodo, kad ji išdygo iš niekur. Pasukau vairą į kairę, kad aplenkčiau. Bet slidu, posūkis išėjo per greitas. Apsisukau ratu priešpriešinėje juostoje. Kitas automobilis trenkėsi į šoną. Kaip ir viskas.

- Tiesą sakant, labai dėl jūsų jaudinausi. Telefone girdėjau trenksmą. Galėjo baigtis daug blogiau, – Albertas pažiūri į sutvarstytą ranką.

- Man viskas gerai. O vyras ligoninėje. Gydytojai sakė, kad dar pusvalandis ir būtų miręs. Dabar guli pajungtas prie aparatų, neturi jėgų kalbėti. Savaitę ten prabuvau. Man liepė grįžti namo, kad pailsėčiau.

- Jaučiuosi dėl to kaltas. Jeigu tik galiu kuo nors padėti, – Albertas kartoja nuvalkiotas frazes, nes geresnių nesugalvoja.

Jurga nori, kad jis smulkiai papasakotų, kaip avarija girdėjosi per telefoną, ir nusistebi, kokia gera jo atmintis.

- Mano darbas – klausytis žmonių.

Jos akys sudrėko ir išdžiūvo per kelias sekundes. Albertui pasidaro nejauku, kaip būna, kai pamatai kažką, kas ne tau skirta. Vaikystėje bežvejudamas su tėvu žydrai išdažytoje valtyje, jis žiūrėjo į moterį, kuri brido vandenin visiškai nuoga. Ant liepto stovėjo vyras, irgi nuogas, rankose laikė fotoaparata. Tai buvo pirmas gyvenime vaizdas, skirtas ne jam. Kol Jurga pildo sutartį, Albertas po trisdešimties metų kažkodėl prisimena tuos du žmones, nors juos regėjo tik nepilną minutę.

Jurga pastumia susegtus popieriaus lapus ir dviem pirštais perbraukia per lūpų kampučius, jei jie netyčia ištepti kava. Albertas taip nieko ir neužsisakė. Jis praleidžia ją pirmą pro duris, ir vos išėjęs laukan prisidega cigaretę. Jurga stovi šalia – sėdėdama atrodė truputį aukštesnė. Sako, kad gyvena kitoje gatvės pusėje. Išėjo neužgesinusi koridorių šviesos – rodo į geltoną stačiakampį lange. Jis sako, kad šiandien nusipirko batus be raištelių, nes nebemoka užsirišti batų. Jurga juokiasi, nors iki galo nesupranta, ką iš tiesų jis turi omeny. Suskamba telefonas. Numerį ji mato pirmą kartą, bet žino, kas ten ir ką pasakys. Atsiremia į kavinės vitriną.

– Klausau.

Veidas išbąla. Akys sudrėksta, bet nebeišdžiūsta. Albertas supranta, kas atsitiko. Jis stovi šalia laukdamas, kol situacija taps dar baisesnė. Bet nejauku nepasidaro. Galbūt jis net džiaugiasi, kad čia atsidūrė tokią akimirką. Klausia, ar nereikia kur nors nuvežti. Ji sukioja galvą ilgiau, negu būtina, linkteli ir nubėga per gatvę. Albertas prisidega dar vieną cigaretę. Stebi, kaip jos bute viena po kitos įsijungia ir vėl išsijungia šviesos. Kaip ji vaikšto po namus pirmyn ir atgal prie peties prispaudusi telefoną, kol galiausiai išnyksta nematomoj zonoj.

Vakare gali pasirodyti, kaip buvo.

Viktorija guli prie naktinės lempelės, laižo ledus visiškai nuoga. Albertas fotelyje be marškinių, spokso į ekraną. Pajutęs, kad žmona tuoj tuoj palįs po antklode, atsisuka. Pasidaro nejauku, kaip būna, kai pamatai kažką, kas ne tau skirta.

